

N:o 37.

Ank. till Riksd. kansli den 11 maj 1909, kl. 1 e. m.

Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 4) utlåtande med anledning af Första Kammarens beslut angående herr Widéns af Andra Kammararen bifallna motion n:o 88.

Uti en inom Andra Kammararen väckt motion n:o 88 hade herr *Widén* hemställt:

»att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes *dels* verkställa utredning såväl rörande skogsarbetarnes ställning och lefnadsförhållanden i Norrland samt, i den mån det finnes önskligt, äfven i andra i detta afseende jämförliga landsdelar, som ock angående de åtgärder, som må finnas nödiga för tillgodoseende af behofvet därstädes af en under sunna ekonomiska och hygieniska förhållanden lefvande duglig skogsarbetarestam, och *dels* därefter vidtaga de åtgärder och, i den mån Riksdagens medverkan kräfvdes, till Riksdagen göra de framställningar, som af denna utredning föranledas».

Efter af kammarens fjärde tillfälliga utskott verkställd utredning beslöt Andra Kammararen för sin del på utskottets hemställan, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 36 Häft. (N:o 37). 1

dels verkställa utredning såväl rörande skogsarbetarnes ställning och lefnadsförhållanden i Norrland samt, i den mån det finnes önskligt, äfven i andra i detta afseende därmed jämförliga landsdelar,

som ock angående de åtgärder, som må finnas nödiga för tillgodo-seende af behovet därstädes af en under sunna ekonomiska och hygieniska förhållanden lefvande duglig skogsarbetarestam,

och dels därefter vidtaga de åtgärder och, i den mån Riksdagens medverkan kräfves, till Riksdagen göra de framställningar, som af denna utredning föranledas.

Sedan detta beslut delgifvits Första Kammaren, hänvisade denna ärendet till sitt första tillfälliga utskott, som anfört följande:

»Hvad först beträffar den ifrågasatta *särskilda utredningen rörande skogsarbetarnes ställning och lefnadsförhållanden* må erinras, hurusom, på sätt äfven här ofvan framhållits, Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 30 maj 1907 anhållit om en utredning om lämpligaste sättet för åstadkommande af en undersökning och statistisk utredning rörande landt-arbetarnes lefnadsförhållanden samt framläggande för Riksdagen af de förslag, som med anledning däraf kunde synas påkallade. Det förslag, som med anledning häraf af kommerskollegium utarbetats, lärer bland annat afse specialundersökningar rörande såväl särskilda arbetaregrupper, såsom skogs- och flottningsarbetare, betodlingsarbetare o. s. v., som ock särskilda spörsmål, såsom bostadsfrågan, formerna för anställningen m. m. Därest en dylik plan för arbetsstatistikens utsträckande till landtarbetarne varder af Kungl. Maj:t godkänd och de säkerligen rätt afsevärda medel, som komma att erfordras för dess genomförande, blifva af Riksdagen beviljade, skulle alltså däri komma att ingå äfven den statistiska undersökning af skogsarbetarnes i Norrland och därmed likställda landsdelar lefnadsförhållanden, som motionären påyrkat.

Att en undersökning af mera summarisk och extra ordinär natur beträffande de norrländska och jämförliga skogsarbetares lefnadsvillkor skulle vid sidan häraf anordnas, synes ägnadt att väcka betänklighet, då det gifvetvis måste verka fördröjande på den egentliga undersökningen. I hvarje fall måste man först fråga sig, om detta är nödvändigt för att komma till rätta med de spörsmål, som nu föreligga.

En hufvudanledning till motionen synes vara hithörande arbetares bostadsförhållanden. Utan tvifvel påkalla ock bostadsförhållandena särskildt vid flottlederna uppmärksamhet. De torde äfven kunna förhållandevis lätt ordnas, åtminstone i fråga om de allmänna flottlederna. Vid dessa, där timret år efter år framflottas på ungefär enahanda sätt, kunna hyddor

äfvén af varaktigare typ uppföras på platser, där det med afseende på afståndet från bebodda orter etc. kan anses behöfligt, såsom bland annat vid forsar, där varaktigare arbeten och bevakningar måste äga rum. Dessa bostäder torde lämpligast böra uppföras af flottnings- och strömrensningbolagen, och kunde i så fall möjligen i flottningsstadgan, hvilken i öfrigt lär vara under omarbetning, införas dels bestämmelse härom och dels om att kostnaderna för byggnaderna finge intagas i den amorteringsplan för flottleden, som Konungens befallningshafvande äger att fastställa, hvadan kostnaderna för desamma kunde blifva amorterade genom viss afgift per flottenhets i likhet med öfriga kostnader för flottledens rensning och byggande. Vid den afsyning enligt flottningsstadgan, hvarom Konungens befallningshafvande förordnar, innan flottleden upplättes till allmänt bruk, torde då äfvén dessa hus kunna och böra afsynas. Införandet af sådana bestämmelser, af betydelse särskildt för Norrland, där ofta boningshus saknas milslångt från flottlederna, torde kunna ske utan att afvakta den ifrågasatta vidlyftigare utredningen angående skogsarbetarnes ställning och lefnadsförhållanden, hvilken naturligtvis tager sin rundliga tid.

Oberoende af den ifrågavarande utredningen torde man ock kunna bedöma möjligheten och lämpligheten af att underkasta skogsafverkningsarbetarnes tillfälliga bostäder, de s. k. skogskojorna särskilda bestämmelser. Beskaffenheten af de ifrågavarande kojorna och lefnadssättet i dem äro väl tämligen allmänt kända. Andra Kammarens ofvannämnda tillfälliga utskott har framhållit svårigheterna att i detta fall lagstifta, påpekande att »afverkningsarbetena utföras än här än där. Deras varaktighet på samma plats inskränkes ofta till en vinter och många år kunna förflyta, innan arbetena återupptagas i trakten. Vid uttagande af afverkningsrättigheter för försålda utstämplingar å enskildas eller kronans marker är det oftast hvarken samma arbetsgifvare eller arbetare, som återkomma med arbetet». Att under sådana förhållanden lagstifta beträffande bostädernas beskaffenhet, kontroll öfver bestämmelsernas efterlefnad etc. synes högeligen vanskligt, hvarjämte det numera torde blifvit mindre behöfligt än förr, i mån som arbetarna med eller utan stöd af sina organisationer veta att tillvarataga sina intressen och genomdrifva berättigade fordringar. Det vill synas som om de enskilda arbetsgifvarne och arbetarna själfva sitta inne med de största förutsättningarna att på praktiskt sätt ordna denna sak.

Detsamma torde ock kunna sägas i fråga om andra sådana skogsarbeten af mera tillfällig natur än afverkning.

Flottlederna däremot äro i viss mån att betrakta såsom allmänna

trafikleder och ett reglerande ingripande från statens sida synes därvid naturligare och lättare genomförbart.

I öfrigt torde i denna sak böra beaktas, att det sätt hvarpå skogsarbetarna under sitt arbete bo och föda sig naturligtvis i viss mån måste vara beroende af deras allmänna lefnadsvanor och förhållanden. I den mån man hos landsbygdens befolkning i allmänhet lyckas skapa intresse för mera hygieniska lefnadsförhållanden, komma skogsarbetarna att under sitt arbete själfmant allt mer och mer inrätta sig härefter.

Hvad härefter angår frågan om *åtgärder för tillgodoseende af behofvet af en under sunda ekonomiska och hygieniska förhållanden lefvande duglig skogsarbetarestam*, är det naturligtvis med hänsyn till skogshandteringens betydelse för landet af stor vikt, att en dylik arbetarestam finnes. För så vidt emellertid åtgärderna för en sådan, såsom af motionen och Andra Kammarens ofvanberörda utskottsutlåtande synes framgå, skulle afse förnämligast dessa arbetares bostads- och egnahemsförhållanden, torde kunna sägas, att staten under senare år genom förordningarna rörande skogstorp just därmed lifligt sysselsatt sig, och äfven vid innevarande riksdag föreligger en kungl. proposition i ärendet med förslag till bestämmelser, som i viktiga afseenden skilja sig ifrån hvad förut i det hänseendet försökts.

En svårighet med dessa skogstorp är tvifvelsutan skogsarbetenas tillfälliga natur och vanskligheterna, som uppstå för innehafvarne af torpen att skaffa sig supplerande arbetsförtjänst, isolerade som de bo långt ifrån grannar och industri. För respektive socknar befaras dessa torp ock kunna komma att medföra en afsevärd tunga för skolgång, fattigvård, sjukvård etc. Det torde ock här böra erinras om det vanliga förhållandet, att den bofasta befolkningen, som äger mindre eller större jordbruk i skogstrakter, är under vintern och delvis äfven andra årstider hänvisad till skogsarbetet såsom en för den oftast högst nödvändig inkomst, för att den skall kunna existera.

Att under sådana förhållanden, och medan staten ännu är sysselsatt med experimenterande i den svårlösta frågan utan att hafva kommit till något såsom fullt tillfredsställande pröfvadt resultat, Riksdagen skulle till Kungl. Maj:t aflåta en skrifvelse angående åtgärder och lagstiftning i samma riktning, torde ej vara lämpligt. Man kan ock öfver hufvud tvifla på att frågor, sådana som de nu föreliggande, lösas genom teoretiskt statistiska utredningar. Först genom praktiska, moget planlagda försök och därur vunnen erfarenhet torde man kunna hoppas komma till rätta med dem.

Det vill för öfrigt synas, som staten, såsom största skogsägaren i landet, borde, innan den inlåter sig på lagstiftning för enskilda, söka ordna förhållandena på sina egna skogar — såsom den ock till någon del gjort beträffande skogstorpen, ehuru ännu utan nöjaktigt resultat — så att af därvid vunnen erfarenhet kunde hämtas ledning till praktiska lagbestämmelser äfven för andra större eller mindre skogsägare. I hvarje fall bör detta vara första steget, och redan statens exempel skulle sannolikt framtinga bättre förhållanden äfven hos enskilda, där behof och möjlighet därför finnas.

Man kunde hålla före, att uppkomsten af en duglig skogsarbetarstam kunde befrämjas äfven genom andra åtgärder än upplåtande af egna hem å skogarna, såsom t. ex. genom undervisning, dels förberedande vid folkskolorna och deras öfverbyggnader och dels afseende äldre arbetare genom för dem lämpade kurser, men torde detta vara en angelägenhet icke blott för Norrland, utan för landet i sin helhet, och knappt ligga inom förevarande motions ram, samt i annat sammanhang komma eller böra komma under statsmakternas bepröfvande.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa, att Första Kammaren ville i så måtto biträda Andra Kammarens i ärendet fattade beslut, att Första Kammaren för sin del beslutar,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida i flottningsstadgan eller i annan författning böra upptagas bestämmelser därom, att på ställen vid allmän flottled, där sådant är af nöden, skola finnas bostäder, uppförda för flottningsmanskaper och underkastade i tillämpliga delar samma föreskrifter som öfriga till flottled hörande byggnader.»

*Utskottets
yttrande.*

Sedan Första Kammaren nu bifallit detta utskottets yrkande och kamrarna därigenom fattat olika beslut i ärendet, får fjärde tillfälliga utskottet hemställa,

att Andra Kammaren med frånträdande af sitt förut fattade beslut ville i likhet med Första Kammaren för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida i flottningsstadgan eller i annan författning böra upptagas bestämmelser därom att på ställen vid allmän flottled, där sådant är af nöden, skola finnas bostäder, uppförda för flott-

ningsmanskabet och underkastade i tillämpliga delar samma föreskrifter, som öfriga till flottled hörande byggnader.

Stockholm den 11 maj 1909.

På utskottets vägnar:

J. M. JUHLIN.
